Ketabton.com

ورانګه

يوه ورانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وراندي
بيا پيړه په ځای ولاړه وي
او تيري وي لاندي باندي

ګوهر رحمن ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو مړيالو

چې د بنیاد مو د ښتونو ځنې

تېځندی د پښتونخوا نې او د-

لاسونو ولچکونه پرې کوی او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ور جګوي او ژوند نور

غوځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

څوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی[1] شي

ځان په ښش ولې لیکه[2] کړي
چې په شتوکې اودرېدی شي

څه په سرآسمانونې یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سر په ده
چې په مټ نړغونېدی شي

په خرډک[3] دي ولې سود[4] شي
چې په خېز نښترېدی شي

د پېړو[5] تل[6] ته ولې پلی[7]
له بریالو چې ملېدی[8] شي

د بازادارهنر دي نه نړ ده
که نه یې چتی بازېدی شي

لیت او لارچې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدی شي

۱-نوربېدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرډک = یوبوتی، ٤- سود = مطمئن

۵- پېړه = ماتې خوړل، ٦- تل = ډله-جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸-ملتل = ملګېدل

که سواره لوی فرعونان دي

که کلیم﴿ع﴾ شي کونېدی شي

د بری لاري بند نه دي

که له سره څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړنیکارانو

ګډ په وینه کې د خانانو کا

بیاد ختوکوکوشتانو تول

الوتونکی باتورانو کا

○

د کلیم دودونه خپل کا

ړانسکوره زورجهانو کا

پرېباسلی او نتلی[1]

د دوران قهرمانانو کا

○

هغه څوک چې میړه خېل دی

تېنګ په ننګ او په خپل خېل[2] دي

د زړه ور ماړې[3] یې ژوند دی

چې د شنو زمرو د سېل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- خېل = هوډ، ۳- ماړې = ښکار.

ترمې وينې دی سکروټې
ترمې وينې هم رامبېل[1] دی

د خپل تنګ دي پاتې شوي
په کولنه[2] دی که په ښکېل دي

رشې خنګه بې کوندې[3] شي
چې ځانګې[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبيب به دې خنګ روغ کړي
چې بې چارې د شاخېل[6] دي

چې د دروزې[7] بې تښې وي
په وينو پړاته غلبېل دي

چې جامه بې کاسيري[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګې[10] وروستې ده
مشرې که په چارخويل[11] دي

۱- رامبېل = يوګل، ۲- کولنه = کتڅه چې دغوېي، څاروي څټ ته يې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه يې منع وساتي، ۳- کوندې = کا ېنی ګټې - خلپېل، ٤- ځانګې = دړې غابنې ۵- رشپېل = چې دغلې رشې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خېل کوي يعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو ندې - تيلې، ۸- کاسيرې = بدلمنې ۹- چېل = پړونې، ۱۰- انګې = يوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی،
۱۱- چارخويل = قرقره،

نه د دین، نه د سا[1] دین دي

خوار متازه د سوئیل[2] دي

شاید بیا خلیل زرغون کړي

"مومنان" تول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده

لا ناپوهه پر دنیا ده

څوند په هر اړیکي وي چې

کلیمي ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېټي

وړي تندي باندې مېړونه

د ملخي نه کله کېږي

د باتور، د باز کارونه

ننګيالي په دار بر سېره

غوړوي خپل منبرونه

په پاخون چې "زړېم" نه کړي

خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی حمله، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس - توزیز

په جرګه ارچي لروبر کړي
بلالي هغه بانګونه[1]
چي دا حُمکه دخدای کورکړي
دي هغه دخښتن ملونه

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یي کړی ورره وي
دننګیال په مټ، په توره
دلته ار دښتن کړه وي
خولې ماتي په فرعون کړي
دننګیال دمزري زړه وي
تورشنګلونه[2] خوندی وي
حق ننګي يي غرين کړه[3] وي
ساه يي واچوي جوش[4] کي
له پیړو پیړو چي مړه وي
دناحق وره[5] بتول پره کړي
وره هغه کړي، چي تل پڅ وي

۱- بانګونه= آذانونه، ۲- تورشنګلي= باطل کاره، ۳- غرين کړه= قلا- سنګو
۴- جوشه= تنه ، ۵- وره= بربالي.

د ګيدړپه اوړو نه شي
چې په غړمب د ښتو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نيزو شي
په منبتو[1] نه بودېږي
چې په وينو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګيالي يې شي ګټولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاريخ بهير ګړولی
کله څوک بې هوډيالو شي؟
دراسمنو چارې ګله
د نارامو[2] په لينګو شي
دژوندون د ميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي
د ځيرک ميړانه ګله
له درست کلی د رندو شي

۱- منبته = زيارتونو ته د وړو د پاره په ځان ځه منل، ۲- نارام = ناغيږ- نا راست .

چې رنځور باویړی[1] وکړي
پوچې هیلې د دارو شي
آدم وګوره ای مارکسه!
کله بې سود په کورکو شي
دڅانګو د کوچنی نمړی[2]
پوره څه رنګ په ځلمو شي
چې د نمر د روڼاوي وي
روڼ په څنګ په اورکو[3] شي
عقل څه خوني اُتي دی
راسوړی[4] په خپلو ملو شي
د ځیرک سر پوره والی
د حږي په سیپارو شي

چې له مال خبره واوړي
پت په سربندي پاله شي
کائنات چې په منګل کړي
داسړی سړی باله شي

۱- باویړي = بابیړي = دناروغی بیا تاندیدل، ۲- نمړی = جامې، ۳- اورکی = اوربلکی
٤- راسوړي کیدل = راکرځیدل - راخلاصیدل - راختل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوښتي نه تلي ضبا څوک
هم یو «زه یم» به تالـه شي
ښکلی هغه چې ښېوه(۱) یې
یو د «زه یم» په پسـاله شي
زه یم هر کله ځلمی دی
دي وجود چې زوړ حاله شي
هغه ورځ به ستر سحر وي
چې دا ځمکه یو کاله(۲) شي
په یو لوی سین کې غړلی
چړې، چړ، لښتي، ویـالـه شي

◯

د کتاب حد ماتی مه شي
هره لاره چې تـړې
چې د ژوند د خیره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هله میشته وکا
لومړی غیر چې وشړې
یا سړی یاد خړی شه
حق ناحق ولې ولـړې

۱- ښېوه = ډول - ښایسته والی، ۲- کاله = کوږ

زېبښناکیان چې له مېنځ ورک شي
پرکېږي به شي مړي
لوی آتیان لکه اوګکر[1] کړي
د جګ غرتیږي ورې

ستور ښار کو دوا ره کښي
په ښار لوکرل تنا کې
نرې وټ یې چرته بیا موند
برد ستورو په دنیا کې

له کارونو او له شکو
سره زرو سپکل ګیر[2] یکړو
الوول حق و ناحق دي
ښنګ تر اوسه سترګو رو؟

د بوذر[3] د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوکړه د ښاروود خوړلونه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تاڼښي، ۲- ګیرکړه ګیر کوونکې

جوړوي د ښېښو مېنې[1]

ځېرکان خوښيبه کړوي

د وختونو په ناتار کې

چې يې وکوري د بړ[2] وي

○

د وجود نيستي بلا ده

پرې له سوخت ماركسان ژاړي

سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"

دوه نيستي كليمان ژاړي

○

رغانه د توكو توكو

د صورت هسې د وړيږي

ولې "زه يم" يوتوكيز[4] دی

يوتوكيزی نه نړيږي

○

حيواني وجود د څه دی؟

د حجرو[5] الوولتيا ده

او حجرې د خاورين توكو

خپل ترمينځه اتوولتيا ده

۱- مېنه = كور، ۲- د بړ = سنگسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يوتوكيز = د يوتوكى نه جوړ - چې كه و نيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينكى.

دا خاورینه واړه توکي
د بریښنکو غوښنې دي
او بریښنکو ته چې ځیر شي
تشي ترقنده ځپې دي

○

دین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زر نیخ
دین ژوندون کاندی غورځانګه
مذهبونه یې چارمیخ

○

ګرلاسی کندوان یې ډک شول
چې جَب جوب شول په خولو کې
ځارله هغو توریالیو
چې په ښېز دي سرخیړو(۱) کې
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بډه
تش لمن که یې پسرلو کې
ساده ګوري ملغلرې
ځسا ډنډوکو، خرخوړو کې

۱- سرخیړی = سرپړه، ۲- غوړه = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په ستورو کېږي

ته هم زاوره څه نېـزوکې

څه ناویاته چاره وکړه

مېړنیه! په تلو تلوکې

ګوړیمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مُونډو[2] دی

کړولی[3] چې یې د باز وې

پډلولکو په شوغو دی

چې د برید اود غدي وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وې

هغه شرم د جرګو دی

چې ښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تیرو تورو بور[4] کې وُ

د بې سترګو د کندو[5] دی

۱- ګوړیمار = داتمان دمخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړي (حلقې) د ننتګې ویشتونکی
۲- مونډه = دمخې په لوبه کې په بُت د تیلې خمې نه ښکته وچې کېښې لوېږي، ۳- کړولی = د ښکار
ځیرکولو، ښارلو د پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــنده
څه د خوشو عقیـــدو دی .

بازداري يو لــوی هــنر دی

ته په يو بيله(1) بازدارې
چتې نه لرې جـهـې
په نامه باندې ميشکارې(2)
تش غر باز و ته ناست يې
څه که ځوږې د لوی بلارې
ته مېږ ښکاره کړېږ غـــواړې
په ښه ښه مـــرداري
يې په تومنه لهو يـــاړو
خو په چارو کې د وياړ(3) يې
له قــرآن نه غـيـر هٰــذا
بې صلوٰةَ موږ ګذارې
کله سر کړيوان ته کوز کړه
چې داولې دومره خوار يې ؟

۱- بيله: د ښرمښي لاسمه چې د باز کښېنولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشکار: بازوان، ۳- وياړ: شــرم .

چې ټولنه قرآني وي
دا سړي به ښهسړي[1] وي
دا تنزري تاروګي به
بیا بازونه وهندي وي
داپربوتي[2]، دا اِنسټ به
بیا نښتري آسماني وي
چې نوموړې په قام قام دي
بیا به ټول یو آدمځي[3] وي
د ننْ شخولي[4] او کاټي[5] به
صبا توري او تبري وي
په ونډي[6] ځمکې د ننْ به
نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي
نه به پولې، نه بیلتون وي
نه نها، نه زماني وي
یو آدم، یو آدمتاله[7]
په کښن رنګ به یورنګي وي

۱- ښهسړي = سترسړي، ۲- پرېوتي اِنسټ = بومتی دی، ۳- آدمځی = دآدم زامن،
٤- شخوله = درسته، ٥- کاټي = تیکی، ٦- ونډي = داسې حلال کړي ځلروی چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې دځمکې ټول استوګني (ځمکزي یا آدم زي) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمخُوني[1] به يو كوروي
وران به كوركې كوركي وي

درناوى به وي په جسـو
سپكاوي به بې جسې[2] وي

نه مرېې نه به څښتن وي
نه به غټ، نه به نري وي

نه كاواك، نه به بې واك وي
چې الله به ټولواكې وي

ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي

هم به يې كسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي

وي پاخون لكه يوتن به
يو تاله به مختګي[4] وي

له ختيځه ترلويديځه
به يوستره ورورولي وي

په حدونو د كتاب كې
به دعقل خپل مخي[5] وي

١- آدمخُوني = څمكه، ٢- جسې = ورتيا = اهليت، ٣- توره = قانون - تره - ترلې لاره - لاره، ٤- مختګي = مخكې تګ، ٥- خپل مخي = خپلواكي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به
تل تر تله غړځنګي وي
یو ځار به ږي به له ټولو
ټول له یوه به لوکي وي
له قبلو دي کړه وړو
به یوه کعبه موندي[1] وي
له زړها اوږ اورګو به
د حړۍ یو رڼایي وي
سرې ټول به سره سیال وي
په فطرت[2] به یې ستروا کي وي

ستا خیري د رست کائنات دی
ته لا کوز په خرخشي[3] يې
پولې پولې ده لا ځمکه
خپل ترمینځه په دښنسوي[4] يې
ژوند له تنه کړه ونیز[5] دی
ته ځان ځانی به ترخوي يې

١- موندېمه = راکسل ناوی. د غوبل دمینځ غوځي، ٢- فطرت = نیچر- د بنیا دم نږېتره نور ټول کائنات. ٣- خرخشي = جګونه، ٤- د ښنسه = دښمنۍ، ٥- کړه وینز په کړه هستیدونکی.

څمکه یو کورځکه نه شه
ته ترڼن د کورکوي
یوکور[1] په واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلوي
دیوې هجرې ړیږنده
د حجرو په بیل کلوي

○

کره بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجري کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستامرام یو وروولي ده
نه ملکري ملتونه
یو بیرغ په څمکه جګ کا
کوزکا واړه بیرغونه
داوسلې د مرګ لاهو کا
سُرد امن کا تارونه
پدې څمکې - آدمځوني
بیا برسیرکا جنتونه

۱- کورمه= کورنۍ.

يو کتاب دی سرتوره(۱) کا
نور ونغاړه کتابونه
بيا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو(۲) شوی نعمتونه

زول چاپېړه سورالوزي
دده ويزاره راپرېوځي
له دې چې قندنا تاربه
هم پاخه بنځتې وځي

چې دژوند ځله يې مړه شي
چې يې ساه دلينګو وځي
راخوړه شي پرې دلوړو
اوپه خوله ځوځي ماځوځي

دقرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه ګيږ دکتاب ګوره
دهمه قانونولر دی

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټيز قانون، ۲- پارچاو = دب - بند.

د زردارو په ټـولنې

دي ګټونکي په بايلـنې

د شتـه منو شـتـه منۍ ده

د نيستمنو له ږ بيبنـنې

د مارو کوښې[1] جوړېږي

د تش بانو[2] له څـرمنې

د زردار ماڼۍ ولاړې

د کارګر په تنې پـلنې

د ړګ لاس[3] سپينه جامه ده

د تش لاسو په ريمـنې[4]

بده ورځ د لـولنګرو[5]

دازل نه دي ليکـنې

د باطل ټولنه پايي

د مذهب په سروينځنې[6]

١- کوښې: پيزار، ٢- تش بانې: نيستمن، ٣- ړګ لاس: چې لاس يې ړګ وي ٤- ريمنه: خيرنه - خيچنه، ٥- لولنګر: بې ځمکې - چې ځمکه يا دوېتس نه لـري، ٦- سروينځل: ملاتړ کول - پلوي کول.

○

وګړي ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کلیمي غواړي
په تشو ټیکو که کتې کېږي
د ننګ د کرلا شه حلمي غواړي
وګړي ټول سر قوي او پایې
حق د میړه غوندې ژوندي غواړي
ښکیلاکي عمر د څاروو دې ګوري[1]
ژوندی آدم به مخ کښي غواړي
د باسین خونړي نیزاوچلي[2]
د جالیوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقیقت لټول
تل سربېري لیوني غواړي
چې د څښتن لاره د بکولي شي هم
ژوندا سي زین او هک سري غواړي

۱- وګوري = خبردار ، ۲- نیزاوچلي = سیلاب او چپې.

○

د هګ قامونو په خرخشو کې
واړه قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزاد کانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې ناتار کړي
کله چې که ټولې زمري ته تهل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سربېرې هوډیالي پاځي
په ریزکو[1] به د اهګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې شار دی
چې د حق د لارې بېل دی
په دنیا، په آخر خوار دی
یو ویاړلی د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر د وییار[2] دی

1- ریزکی = کوچنی - وړوکی - ناشی، 2- ویار = شرم - پیغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل "زړه" نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که ګوری
ګل ورین هم تنار چار دی

په توله چې د تول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی

چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مختار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا دوترې

آدمزاد به دوه تپې وي
لرې برې نورې لرې

د ټولنو د لړمون به
زرینې لوږې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږه وږه - نقش -

۲- مختار = رویدار - دروند.

شی څورلی خلقی به
بې دولتی[1]، یوه څري[2]
درپه درخاوري په سر به
پرکنې وي لولنګري
د ټولنو لوړ شوور دا —
خپلو بدو له اشري
عقوبت په غرغندو شي
چې دکیا[3] وي اورد سري
تاله تک د ادم اړ دی
په یو ورځې برابري
چې پرې د رومي کائنات ټول
ستا هم هغه لار مخبري[4]

○

PROPERTY OF ACKU 7990

دا چې خان خانتوره[5] بولي
دا چې هرچېرته شمله دی
نیسمنان په کمنده[6] نیسی
وایي سپک دی ارکجه دی

۱- بې دولیت = چې دولت نه لري، ۲- یوه څري = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوګی کوي،
٤- مخبري = په بر مخ، ۵- خانتوره = خان چې تر ل پر انستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وا یې بریال یو
نور په برخه شاګند(۱) دي

دوی له مخ د خدایه رغ(۲) دی
نور له پښنو یې زیږن نده دي!

کومه توره یې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟

د نیستمنو کوم ګناه دی
چې نیمګړي، نیم کوره دي؟

او په هره یو ستونه
پوځ، پرېوتي او روړه(۳) دي!

که د اصل کړې پوښتنه
آدم زی ټول یو حجره دي

له یوې حجرې راغلي
قام، قبیل، تپه تپه دي

لوړ ژور دی له زېښاکه
شته په نیشو(٤) آلوده(٥) دي

د بې وس د بې وسی نه
وسمنی را زرغونه دي

۱- شاګنده = چې شایې لګېدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روړه = تباه.
٤- شته او نیش = شتمن او نیستمن، ٥- الوده = ننبتی- اخته

لہ شتہ منو غلچکو بیا
مذہبونہ بدرګہ دي

دفرعون دکور د ننه
پہ پاڅون آخر موسیٰ ع شي
دباطلو سپاماران تول
تار پتار یې لہ امسا شي

○

عقل لیت دی، دیوکی ده
پري قدم قدم روښیږي
کلیمہ هغه شهلیت دی[1]
چې ټول ښروند پري جوتیږي

○

دآدم د شاه ځامنو
توري هر کلہ ښروندی دی
د وختونو پہ آسمان یې
پہ ځلا ستوري سپوږمی دی

○

د زړو پیرو کارونہ نه میړونہ بہ بیا بیا کړي
شاه میړه کړي هغه چاري چې پیري پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت.

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کوڼاره چې دمه شي
هغه توری نېزې زنګ کړي
هود یالی نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې، بلې تېرې ته
د رګی(۲) زمری غوځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځني خنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکی
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځنې واخلي
بیا وریاځي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره — ربه دستر کو کې په ډک کړي
ځیرکان یې په لیتون کې — ترغمرونو سرغونډک کړي

۱- پلن سوری = په پسان پلن، ۲- رګی = پرهار ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کرمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجربنجر[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدی څاندړه[3] کې

○

که آدم بې پوښه نږی
څه پیرمخی[4] رغانه وي
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مری هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې — هم یو "زه یم" دې څوندې دی
که صورت دی یوا ړتیا ده — نو دا "زه یم" دی مونډې دی

۱- انجربنجر = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- څاندړه = هنتر- فریم سکلیټ ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یو سي
چې ړوندې یې وي اومړې[2]
د کچېبه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نورپرېږي
له هر زبڼړې[4] د حجرې نه
لکه ځان هسې رازېږي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که ستولنه
کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی   روزنګوي[5] د بدلون دی
د حجرو په کنج کې اوسي   او د سترګو تش الوون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړې = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
٤- زبڼړې = هغه څه چې زیب ورکوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت يې خوري تناليږه[1]

آدم نهی جدا جدا وړي

دځانی سود غم خوړونکی

له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نورو خپله ويش کړي

خپلې برخې نه سيوا وړي

چې مشال نورو ته جګ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه ښکلي

دځورلو چې دعا وړي

چې له خپل ميوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لت . په هغو واوړي

۱- تناليږه = په جمع - تناله .

۲- اوښتون = انقلاب .

ژوندون په لویه لار کې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خېژول دي
کتابونه دې پر دجیل
سوزول او ډوبول دي
د آدم نه دې پس یادګړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب يې هم سروینځي
چې باطل دی نیشکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي
په هر پل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه يې غوځول دي

۱- نښکول = ورکول- په نیش لګول.
۲- برابرا = په پلنو وړاندې.

د سندان تندي به چرې کړو نخې شي
د رندو پلکونو جوړ که پرې نا نا روي

د مېړه نيستي يو څو ورځې نيستي وي
نه مېړونه شاعري نيسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې هېش له
څښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتې[1] کېږي
ځان به و پوښتي چې داغرنګ باز دار وي

چې توره[2] د حق ملا[3] نو خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې وړله بويه
که رڼا يې لا ر ليدلو له پکار وي

د رباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چتي = ورکوټي مرغۍ
۲- توره = قانون - لاره - منه
۳- حق مل = دحق ملګرى
٤- ميلس = مجلس

ننګيالي نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسين کله پښه نيسي له غور ځنګه

چې تر څو د ظالمانو نوغې شته دی
حقملان را پښتنه شي څنګ له جنګه

پوهګړې د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کليمو[٤] تر قلنګه

چې يې مټ د غليمانو وي کلکې
نه ويرېږي يې تشه د ننګه د ننګه

د مردې توره ميدان کې لا ښه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[۱] توره له زنګه

پخپل زړه کې زرغون شه او سمسور شه
څوک چې نه ده لاکوټي[۲] خاورينه رنګه
چې يې جسم وتن په مورکو په پرواوري
خود هغه ته وي کوښې د جهان تنګه

۱- کاټي = تيکى - چړتون
۲- کوټي = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بر ښنا او تالندي که
چې دلوی ښتن د لاسوسره بنا يي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونوکې تورتم دی
د یوې غوندې لمبه دې په تندي که
د مینې د څوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې خندا په تولنکې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به خنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د ځارو و به خندا وځي
چې په مینه مینه څپ ته غوړوندي که
چې یې ویښ د نهورنې له چا نه وي
هغې پا څې بې وسان په ډاک ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغــاړې

له خپل تنه پلوا[1] ښه شــه

د ټپانده اباسین خپــل

لکه غاړې په ساتــه شه

د کړېږ سختې په ځــان کړه

پسته باز په الوات شـه

په خپل ځان قید ونه کــېږده

زرغون نه شه او بیا شته شه

پولې[2] ړابنکه، پانګی کــېږده

بیا په زغابنت لکه میږه شه

د څښتن د لارې مل شــه

له څښتن ځنې لا[3] رغـه شـه

په ریبلوچې ورک نه شي

په لوښه[4] لکه وابنــه شــه

دختیځ له الا الله -

لا الله د پرېـــواته شه

۱- پلواښه = مروړي - پلکواښه، ۲- پانګی = میږ - ډکځ - مرام

۳- لارغه = لرغوني - وړاندې، ٤- لوښه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګڼه دي
هر وګړی لوی اوګړ(۱) دی

لولنګو څکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی

چې درنه ډله(۲) یې مله(۳) ده
د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله
د ځان بد وله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي
دا چې نن ډکیا(۴) سوشر(۵) دی

۱- اوګړ = اولاد، ۲- ډله = ګوند، ۳- مله = ملګري، ۴- ډکیا = لوګي کوونکي، ۵- سوسر = د ډېرو سپیاکو او د چې نري نري لوګي کوي.

چې ځانه ښکلې بدې مې
وابه نه خلي توري څپې

په ګڼونو يې پسرلى شي
چې څوک ونغړي سکروټې

خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې

د يوه ماته، باقي سوې
د تورګټ سوي ډيوټ يې

نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو خټ يې !

دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصري توري دي سمتي

چونګ ايره يې پاتې شوې
وې انکار د درنې ستې

حق ننګ نو ته وريتېږي
د بې ننګ هرکله بتې

لات منات چې ګُذاري څوک
شي پخپله يخې ګټې

خړې، ځکه شوې، خیالي نه شوې

د «لا» شی ځنې شی نه شـــوې

د جـس تـرغې نه نا مینده

تل نچه شوې کنی نه شـوې

تشه شخوله ـ خـالي تـیکی

بمبل توره، توبری نه شـــوې

له حجـرې تر سرې راغلې

لاپه «زه یم» سـری نه شـوې

له مـذهب چې ملستل دی

لـدې مریني څروندی نه شـوې

انځاره کې چې دی پروت دی

هغه سـترآدم زری نه شـوې

مبنګیری در ته آسمـان دی

ځکه باز، باتورزی نه شـوې

هرآدم چې دی فرعون کړ

یې بلواک ،ځانوکی نه شوې

۱ـ انځاره انځور ـ زړی ـ نقش

۲ـ ځانوکی ـ ځانواکی

○

د وګړو سالار پروت دی
خو سواره چې شاهسواران کړي
د کوښو لارو کسودري
ځلند ستوري د آسمان کړي
ګوګوشتان داومو ختو
سندان سري اتلان کړي
لوړاو کوز سره یو سیال کړي
اروپیچ وړه یو ځان کړي
چې سړي پي نه سړي کړل
راغوزاړ هغه بتان کړي
د لالونو په ځلقو لو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر پري
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان تول
په ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اروپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غونډو پرتو.

په میروکې د هر کلونه راټوکیږي
سره پیوینو د لاله یکې جوړه ده

ننګیالي دي چې د لوی څښتن په تاریي
پوره ټکري د نړۍ ټوله باره[1] ده

ته تنزري يې، دنیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه کوي
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوڼايي[3] په ټپوروند دی، ښکاره ترښي
که نه يې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزی[4] غشی دي هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دي اره پره، وره ده

صبا راښکه د شولان ګټو ترمنځې
که دې نن ګټلي قام له اوکره ده

۱- باره = مسؤلیت - ذمه واري - پړه، ۲- اداره = وړانه - ګټې - لوټې،
۳- هوڼايي = ښکاري، ٤- دګزی غشی = دوړې پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش - څیرکونه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کور هسې یې غار
لکه اوبن هسې یې سوري
لکه پښه هسې پیزار
لکه باز هسې یې ماري
هسې باز لکه میشکار
لکه ږیره لاؤڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
ترشه هومره خومره کار
داوچت الوتو پانګې
د شهپرو په مقدار
د دیوې رڼا ترکوره
نمر په ټول جهان اوثار
د بې ننګه په رنګ د بڼ وي
ننګیالي نه لري سار
چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړیږي لار

لا بې ډېر وکړي ګاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې متو وار ځنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلي
سوړلنډي[1] شي کله ښکار
د اتیانوس باري وي
په ملخانو کړمار[2]
کلیمان نه شو تول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربېنونه[3]
مذهبيان د خپلي ماتي بيرغونه
د هغو د"راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب يې رواښته[5] کړېدی هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دی عبث د انځوړونو کړاوونه.

١- سوړلنډی = ګيدړ، ٢- کړمار = يوغردی، ٣- غربين = يوټوپک ،
٤- راتاندون = بيا راغبرګېدل، ٥- رواښته = وړاسته.

له مذهب يې چې تودې وينې کتنګل شوې
مسلمان بايلل ملکـونه سـنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي ــامتونه

د مذهب دغونډلانو(۱) تنستو کې
ګل(۲) ډيوکی دي دعلم د پـوهـنتونه

له مذهبه هک ځلمی ټول ريز کي شي
ريزکونه کله کېږي لــوی کارونه

ټکی ټکی دکتاب نن هم هغــه دی
خو مذهب تري نه وښکلی دی ساهونه

چې ترخو دغه مذهب او دا ملا دی
وي تالا به د تـالا قـامـونو خونه

○

پوخ سنګر دی شاه مړی ده
تور بازي دی تيغ بندي ده
له باطل دځان ژغــورنې
يوه لاره ملا بنـدي ده

۱- غونډل = غټ غـمی

۲- ګل ډيوکی = دګل ډيوي

له فطرته دي پرده ده

له فطرت دي سرزوري ده

کلیمه دي سرتوب دی

سرتوب دي سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که

دالله وارو ورستو شوي بیا لوړي که

دا چې خاوري يې له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود غوړېږي پرقندي که

ورونه ورونه سره غوښې په چاړه کړي

له ټولینه ژوندونه ورکه کوندکوندي که

شاه میړونه له زړګونو ستونو تېر شول

بېړۍ راښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې يې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کړپندي که

د پسرلي درنه وریځه شه په خوی کې

ځان ورښت، کله برېښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بيا زغمل په ډال تندي که

○

د هند وخلکو لاس تپول نه دي
د سترګو ورکا ګېره تلل نه دي
د ايلتيا(۱)نو کلي ورانول نه دي
د راسمانو يې سمول نه دي
که اوندي(۲) جوندي د دوپړک(۳) وي
د يکرنګانو غوڅې کول زده
مذهب له ځايه راغورزول کړي
کتاب يې ځای ته برخېژول زده
چورګورکان هم کراو لي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان يې موزي(٤) کړان کړي
نو کليمان يې تورنول زده
د آذرانو بتکورکي(٥) نړول
د خليلانو کعبه کول زده

۱- ايلتيان = پساتيان - وراني پيدا کوونکي، ۲- اوندي جوندي = مزغړوني
چې غوښې رمبې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ٤- موزيګي = چې د
هيڅ بنې نه وي تش کټ پرې ډک وي، ٥ - بتکورکي = بتخانه.

د باتور په څو شهپرو خپلولو
منبګیرک او غلیواز نه باتوریږي
دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبوکې نه بدلیږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړوکی
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کیږي
چې په پړو کو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواره وي
دغه سوي چنارونه نه تاندیږي
د قرآن واړه ربتلی عقیدې نن
د مذهب په کتابونوکې ساهیږي
د تیروسره ملستې بناپیرک نن
د رڼا په تکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مرئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی
یومخیزي[1] ځیګر ور ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیښتینګو کټې نه شي
د ژوند ستونځې مېړنی قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي نوی ماري زمریان غواړي

١- یومخیزی = چې مخه یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلين[1]
کراولي کړي، يرغلونه کوي

لوګين[2]، اوړيږه[3] که يې لاره نيسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بريښ دړوندی تومن ځغونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرزول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت يې ده لتی اړولي
د هسکو ستر کو معاشونه کوي

عقل بهير کړغور ځسنکي د شعور
وير ويراني ټول مذهبونه کوي

پياده له عقل کوم وکړي چې دي
د بل موټازه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلين = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګين = د کازويږ يا نيبولا،
۳- اوړيږه = هغه نيبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګی ، فطرت په ترڅې
تشې ځاندې وي، زور یې اوبه وي

عقل یې شل وي ، هڅې یې کټه
په غټو ګوري ، ولې ړانده

نه پرې ودانه ، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي

د ځوانمردانو قط نه وځي
نه یې خوا ښه وي، نه یې تراخه وي

په «تن په ږیږم» دواړو نیستمن شي
ځوراک پخساک یې خواره او ښینه وي

په زاړه شخوند کړي، نوي ترې نه شي
نوي بریدونه خودمېړه وي

چې یې راغونډ کړي واړه کړلي
دیو ګنجکی دارزښت نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوګینو د لړمون نه

اوریځین ستوري راغونډیږي

ستور تیلیزي سروهي لا

کائنات لا پراخیږي

که یو ستوری ورژیږي

نوی سل را وټوکیږي

د ژوندون زرغونیدو له

نوی ځمکی سا دینیږي

چرته ژوند دی په بخښنچه

چرته کچ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میرو کې

د ژوندون غوړی غوړیږي

یوه ستا دا ځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستیږي

شنخړي ځمکې ښکته پورته

ستور تلینو کې څرخیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دې لاس ور رسیږي

عقوبت به له دې ځمکې

درته کېږي په سر کېږي

د مېړونو ستوري بېړه دي

له سپوږمو ستورو تاوېږي

دیونوي کور لټون کې

د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنۍ به

ستورکۍ زوته ورسېږي

د ښوندون خومره رازونه

به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لاالا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړې په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیمٔ په ستور بېښون شي

د اولس وینې نه بېښونکې هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

دا و یار لې ځلي هسې ولاړ نه دي
د مړدې کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي ورپورې
قافله یو قدم مخکې د ښوندون شي

که هر څومره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو ټول نه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خوار- نتلی- ځپلی،
۳- چنیشني = چې چناسکې پکې شوي وي، ٤- مړیستون = هدیره.

د دوران په زلزلو غرونه رارغړي
په شکلني ډېروکي څه له ویاړېږي
تلناوونه یې رواسته، موږی خوړلي
چاڼ کېږدی کې به تر څو پورې اوسېږي
د پرښبستر په چورلندو ځمکې له تللي
لچه ډیلي! په خپل خېږڅه غلطېږي
د سورسین چیپ دمه وښکه له یادو
ای فرعونه! چې کلیمؑ پسې پاڅېږي
د ملخ څانګ سره دې ملا شوله دوه غبرګې
ته لا ځې د آتي بار ته لاندې کېږي
لا اله بتکورکو ته ښکر پوکل دی
که مؤمن یې تر وروستي بت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي

هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي

لړو[1] بر ورته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي

مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټې را تلي نه شي

دوی د هرې سرخېرۍ[2] وتلي سر شي

د هر کوانغري تود، تیاره شي وړه که

مېړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي

له تونګه[3] د عیسی چې نمړۍ وخوري

که د خټو کوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته

چې یو چمنی هم د بدر لیچور شي

۱- لړ= کوز

۲- سرخېرۍ= د جنګ غالي سرپه

۳- تونګ= شکور

دغلیم د بریدا و چینغي[1] حاجت نشته

لاس ترکړیوو چې یخپله سنګروال شي

دکور، قام بدخوړمنځي[2] په ځان ناتاردی

په تیغه که باتوراڼ وي تش پیڅال[3] شي

تانګ دکمتی، د یرغل یې دلاس وځي

چې دچاراتلونکی توري نه اتڼال[4] شي

ځلمي واړه په خپل اصل دي لالونه

دروړلو چې څوک نه وي کوتی لال شي

جماتونه، مدرسې او چینې دپرشول

خوله چاهغه بانګونه د بلال شي

○

چې دخاوروله کالبوته

اوده "زه یم" برسېرن شي

په اجل یاندې جل راشي

بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه، ۲- بدخوړمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ، ۳- پیڅال = د باتورغُل - غرباړه، ٤- اتڼال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار.

O

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چا ته پوله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی
د فطرت غیږه پرانستې ده هرچا ته
بود هرچا هم په قدر دخپل توان دی
دا په تا ده جوړوې کاڼي که توره
خپور چاپېره دجنګړیز واره سامان دی
نیمګړتیا کړمی تولي اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پوره په ځان دی
چې یې ـزده دسورکو وینو کښېدي دي
د هوهڼي ډانګه کمی پدي جهان دی
د باتور لمڅې دنیا ده ببـــله ببـــله
یو د ځوړې، بل دلوړې وږۍ شان[1] دی
چې سرهزی د نوښت[2] یې په لاس درکې
دلوی برید په ننداره دی اوس نږدان دی

۱- وږی شان، وږی انونکی، ۲- نوښت، پیلات، ابتکار

چې د "زه یم" تول رنګونه

یکمانه شي یکرنګ شي

لکه غونډۍ چې چړې شي

اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل نخونه یې چې یو مخ شي

"زه یم" هله خان دوران شي

کائنات کړي د پښو لاندې

سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې

لکه بُت سلګون سرې وي

آدم زی شي سل لاریزی

له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسرکې
د هوډې هڅې و باسي لاړې غرکې

توربرېښونه یې پخپله غماز کړشي
مېږه کله پټېدی شي په لښکرکې

"ستوروونا"[1] کړښې د ځمکې کړله ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخپل دوټرکې

مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کرېدی ښادرکې

زهري خویه په یوماری وریږیوځي
بله ماره یې نیولی وي نظرکې

مرډکې، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکې د مېږونو وي سنګرکې

هره ونه خپله مېوه نیسي
چا موندلی دی کروسکی په کیکرکې

۱- ستوروونا = (یه و زن د مرجونا) د ستورو ښکاری

زردار هغه کورکښان دي
چې ژوندي بنیادمان خوري

سړیخور په پټه یې نه خوري
سبه برسیر یې په میدان خوري

د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري

یو وَری یې په شا پروت وي
بل شنې لښتې بارکیران خوري

د باطلو راجواړه ده —
په برمټ یې بې کسان خوري

روایات راپاڅېدلي
په حملو حملو قرآن خوري

د آدم په بدې ورځې
کلیمان واړه خپل ځان خوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په منځ د هوډ یالو ځي
لار یې خوډ کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سورې شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځني ونه ځي
نو هغه پېژې اومې وي

له چپو چې انګوچه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړیزې ژوندانه وي
د برم د کې یې شملې وي

چې دمت مجال یې نه وي
د هغو ناندرې ګیلې وي

د باتورو هنې ګوره
څه که یو موټی بنې وي

چې وهې د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي

چې ثریا نې یې تاو نه شي
نو هغه لیندې پرکې وي

چې وهي د تنکسي تـوري
په هغو کله تنکسي وي
سپوږمۍ، ستوري، ستورټلیږي
د میړونو برآمـتي وي
د سرهنگو غورځنگونه
د تاریخ زرزرینـي وي
د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لـرې توښې وي
چې منگل یې د زمرو وي
د هغو ماري سـنگي وي
په راسمو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندې وي
پرناوړې سـنگر بایـلي
وینې سترگې پلیـتې وي
دوزنگ تښتي کڅ پرځانه
چې د بدرنهیـسي وي
د میړونو لوی لاسونه
خپله توري او بـلي وي
د گیدړو په نصیب کې
د زمرو پاتي درنگي وي

Reserved -1

چې یې پښې وي غزولې

د هغو ډاګې سپېرې وي

چې له ژونده ماتې وخوري

زور یې ټول په موسلې وي

د مرشدانو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښی هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو روغ د سیالۍ نه وي

د ړندو که پرګنې وي

قام دلې دلې توروتور بریښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[۱] دی

هر دلیت خپلې دلې ته سنه وايي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړي، ناحق به حق کړي
"قامي[۲] جرګه" کې سوال د لیږه دی

چې "جرګه[۳] غړي" ټول شته منان وي
واړه هېواد دی وېنده ونډه دی

کاواکه دروغي واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونډه[٤]" سپېځلې لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = دیموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارلیمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونډه = د شورا غونډه.

○

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شړونديې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چېلې ناوښکې په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلی
سالاري يې په نړې پورې قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپېره يې د ښه سرپټوب ډنګ دی
هم يې کټه، هم يې مخ ملازې ورکړه
خپل پردي يې په نما ځنه باندې زنګ دی
د زيارت خوږه دوته نا سته بې کتابه!
ستا کور لاری ولايت د پلي لنګ دی

○

منکران په دليلونو منکران دی
او مُلا د بې دليل مذهب امام دی
روښان خياله نه کافردی، نه مونکی
د تسپو سره ګړوان يې له ناکام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څرنګه به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوهګړي توپیر تر هېري، ځي په ډډه
چې ملا و رښکاره کړي کوم اسلام دی
لیشتکي له لیشتکي مفکوري زېږي
ځان وګوره په جهان دي څومړ سام دی
مذهبونه په کړي د نیمسانو
دښته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میراث دی
څه بې کچه ناروا دي
دي ډېولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
داد الله د دوران سر دی
دوتریان چې په کړ بادي
د هغو لپ چې تاوېږي
له پیرونه چې په غلا دي
له زما، له زمانې نه
پساتونه په دنیا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لــــېنن ترې لاس نيو کړي
شاه مېـــړونه د الله دي
امانت د اولیا دي
چې له تا ځنې ســـوا دي

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لـــړول وي
خدای دې وکوماري ته هغه مېړه شي
چې يې غل غدو له ويرې بلوسه کړي
په مورچلو د قام ويښ هغه ليمه شي
چې مرشــواکې ولسونه پرې رغېږي
که يې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زرغمی زړغی کوې چا قهرمان ته
که ملا وتړې، هغه توريال به ته شي
غرونه غرونه واورې هله به شي ويلې
چې د نمر پشان پرې سور به ايشېدلی شي
چې يوه پلار کنی ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسیاسو په وله[2] شي

۱- توره = دستور، قانون، ۲- په وله = په ډوډۍ - په بنسه ورځ

چې ځلېدونکي شپېلۍ دې په ژړا ژړا شي

چې راشپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم بالـه شي

چې د کړاو تندي خولې خولې شول
دقام جوشي بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکـوره
د ازغو غیږې ګلـوړینې شولې
د پلار ځېرې دې کائنات دي واړه
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
با تورزي خپله به راوزیږي وي
که دېروکې دې مابښینې[1] شولې
غړاو راغه یې شیخ مـلي ونیول
چې د زمري ستوګې تندرینې شولې
د تورانې لیـونې کوکې سـره
څانګې غړانګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابڼ = یوغر

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
او وله لوټي په پنډ کله پیدا کیږي
په خوبولن کي له بڅرکو تر غړیدونکو
تر آسمان شړبه کوونکي اور تاند بسزي
چي یې نو دتنې وچ ، ځیلي شړوستې شي
په کڼ وږو شببونه راتو کیږي
د مذهب په ګڼ خوړلو لختو لړو
د سرسوري د قامونو نه جوړیږي
هک ځلمی بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکو نه پورته کیږي

مړه یو کي مذهبونه
لاړي نه شي رهنولي
د بوزرم انقلابونه
آذر نه شي راوستلي

د شړوندون او بزدیکیو له — کائنات به چاپېړ ول وي
له موجود ځنې پښسا به — تر لوکیزې پورې تلل وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

چې په هغو ښهرونو کې
چې پرې کړې وي وختونو
ګویا ځان له توزیز(۱) کړي
د کورونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرښته
د خلیل(ع) مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د هندو عقیدو ښار کې
انقلاب رابرسیرن شي
د زړو خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغیړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولـــني
د خدایانو ورځکول کـــړي
تولومړي د دې خدایانو
خدایي وړپوچ کول کـــړي

○

کلیمان د فـــرعـــونـــانو
پاچایي هله غــــوزار کـــړي
چې بې لاره ې ولسات تول
د دلیل په زور په لار کـړي

○

د کلیم د درنې پــرګــ(۱)ـــې
خلقې وې وار زبـــرګـې
هم یې کتــه ، هم بخښــنه
هم یې مت وې هم یې سترګې

○

چې دوخت اره کـــړې کې
ځای ټینګ لکه د غــــرو
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســـرو

○

۱- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اندیښنو سره
ځې په تیاره لار او اوړه کوسره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګرېوی په لاس د بړشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل پښو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډګه یې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بله ځــې
دروې دې نیلې د بړبوکو سره

وینې او سبکې وچې شې لنبې کښېنې
عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای ځیرکه کلیم زو سره

آدم زی له مریتوب ځني آزاد کا
د "ما کانَ لِبَشَرٍ"(۱) سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو وزم تري راخیژي
د هغو ماڼو کړ کچو څوربنیاد کا

د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شړی وږا ورځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قیدوشي کلیم والې
د دوران فرعونان ئې خدای راياد کا

په لوخړو کلی پټ، په وینو ډوب دی
د کوچنی فکر سالاردې څه فساد کا

د مري په ځای څښتن چې زورتېري
د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لږ کړیوانه د فطرت يي چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاړه کِند کچکول کا

لا اِلاّ چې يي توره شي د تښولـــني
هغی ډب به يرغلونه د منګـول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍان يؤتيه الله الکتاب ... ثم يقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورېږي تور برېښ دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د ډېر قامونو نه دي غوندي اوبو وړي
په سین غاړه له بارکیږ خوشي پرزول کا

رسیدلی په خپل "زه یم" شاه میرونه
باچاهي زرغون د خاورو له کندول کا

دا کاني یوازې تېرو خلقو نه کړي
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره یخواره دي
په پو دو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

چې ځانکړي سود پسې پي شي وکړي
په ټولنه کې سور اور په غرغنده وشي

د شته منو شته مني چې خُمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدا رود سیالي شي
د زرداره تېپي دا کله پیرنه وشي

دوتریان د لولنکو غمونه نه خوري
له لیوه کله زره سوی د شپنکو شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړ داري د پردو وينو لوی اغيږ دی
اغيږ لې عقوبت په چاودېدو شـــي
الا مي د او بښتون د قلِ العَفـو ؟
دو ترونه چي ورو ورو په کمېدو شي
هغه کار چي کليمانو ته اتـال دی
هغه کله له مارکس اوله روسو شي

له دستور د باتورانو چي يې ډک دي
خود په جاله کې پيدا يې مښنګيرک دي
چي يې ژوند د خدائ لارې په لاروي
هغې سيال دی، هم برخين هم په خپلو ګډ دي
د ميړونو لار د آکي آسماني لاره
مزغړو ته لارې تل د دوپړک دي
له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
ځښتنان چي دلروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شرنخان کړل
په برمته ارم په غوښنود کنډک دي
د ننګيال واړه کارونه هــلې ځـلې
د نيستمنو، بې اسرو په کومک دي

تور[1] خنګلي پرې برې راولي نه شي
چې د بدر، د حنین توري تر ملا دي
الاجي غوندې دانه راوري یو ځای له
شاه ځلمي له شاه ځلموکه شا په شا دي
ننګیالي د سرزړو کي د تور سرو
ننګیالي جګې شملې داولیــا دي
فرعونان یې چې په مکر کوټ ښکار کړي
زرکول یې بیا کارونه د موسیٰ دي
یو کتاب و چې امت پرې ټول راټول وو
یو کتاب دې، اولړوه[2] دوه اویــا دي
هر دلیت[3] د خپلې دلې د وزړې[4] وایي
او اې خلق حریان، چرته رښتیا دي!

۱- تورخنګلی = چې توره خنګل لري د باطل ځواکونه.
۲- لړوه = ګوندونه- دلې.
۳- دلیت = د دلې غړی.
۴- دوزړې = ثنا- صفت.

د زاړې(۱) تنګسې کرښې کښې
ژوندانه ګله ځائیږي

ژوند غزیږي، او چتیږي
زاړه خوړي او سمسوریږي

د زاړې وجود د خیر دی
چې پرې "زه یم" شیرازیږي

د وجود دنیا تاغیر خوري
"زه یم" ګله تاغیریږي

د خښتن په لیکه "زه یم"
خپل قامت وته رسیږي

د زاړې ځاندره شي ړنګه
"زه یم" هر ګله پائیږي

ولې د خدای ماتې خوړلی نه شي
څوک ئې تړلی پرانستلی نه شي

توره به ستا د موزیکې توره وي
د میړه توره پخیدلی نه شي

---

۱. زاړه = (الکه واوزاړه) ماده - چې زیږول کوي - Matter

(c) kotabton.com: The Digital Library

د ګیډ پر بنځې دي هر چا وخوړې
د زمري بنځې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بیرغ د الا هو پېړي
څوک په سنګرېي ورختلی نه شي
زمانه هر څو مره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي
د غیر قامونو د کټ پښې ته ناسته
تا عزت داره څوک ګڼلی نه شي

د خیګړنو خاوندان چې ار و پیچ شي
رسوي به څوک جاله وایه ځکو درته
ځاني سود چې مدعا شي د وګړو
بیا څوک اړوي بلږو نه پردې ورته
په زنارکې تسبې و پیلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چرته!
د خلیل نوم د ثواب دپاره اخلي
زوندانه دي هتول ناري وهي آذر ته

---
۱. خیګړ = شناز

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای دې توان د مینې پات دشا ځلمو کړي
چې په نړه ورکېږي دي لوی غم ته
د کلیم د پرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیاوې چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېښوار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تېرې بیا وړولې
دا جنډې د کلیمې چې چیرته رپي
دا د بدر له میدان راغلي ستومولې
د کعبې په توره کته لوظ کوونکو
د سرونو په باز وغاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش توري پیمانې کله چا کولې
سمندرې خیرې غوځ کا خپلې غېږ کې
که او به دا الګه و ورځي ختولې (۱)
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خوکه سترګې لیونو بیا وغړولې

۱- ختولې: چې د ختو لهو ړکي وي.

پخه مه شه د توریال د مړدی توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ژوندۍ مفکورې(۱) خپله دومره ځواک(۲) وي
بې لښکرو کړي را لاندې هېوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربورکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد(ص) به تل رپاند وي
نور دخیلمی(۳) دې باد وړي بیرغونه
هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
راژبې نور اومه او پړنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنډاوي شي
په غړمبا روان اکاو(۴) اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختي(۵) دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه - فلسفه، ۲- ځواک = زور - قدرت،
۳- دخیلمی = ټول - سراسر، ٤- اکاو = بودم - ډک،
۵- شناختي = خازي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو قامونو بڼه[1] د بڼې شي
چې ليندې يې د ځلمو شهوتې پرګې شي
چې يې کډې مفکورې اوهلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوزې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې يې نه وي
بې درنې پګړې پلرينې يې ښنې ښنې[2] شي
لا شه ستورى بنيادم تشې کاتې شي
چې په برخې يې ژونده عقيدې شي
د شادو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې يې جس د نوښتون بسې بسې شي
چم په چم دې له خاورينې دېوې ګرځه
له دېوې نه عقوبت بلې ډېوې شي

کوچ شوملې[3] سره بېل بېل کړې
زمانه د ژوند شاربل کړې
د مېړه لاره يوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړې

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ريښې ريښې، ۳- شوملې = تروې- شلومبې .

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبي ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه د پېر تېښل کړي

د نبي ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوترو ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

○

د باتورانو نوغی[2] دې خوړکړ
درته دي پاتې تش پېخالونه

دلبه[3] مرداره څندوې لاس کې
تش تېپوسان پرې کوي سود[4] ونه

د چتو ښکارېږي دوګرزې نه کړي
هو ښايي ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = [illegible] يکيا ولی دکتاب نوم ، ۲- نوغی = اصل - نوغی خوړول - بېخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمه ، ٤- سود = مينه

چې پرې اړې وې د باتوړانو

نه ښکارې هغه د ننګ نښترونه

له خدای اګاه شول او نه له ځانه

طالبان وايي کوم کتابونه؟

غرابين زنګ شه، او توري پڅې

پاتې ملا دی، يا يې بانګونه

وګړي ګوره په غورځو پرځو

نمرې له يو بل ړاشوکول کړي

کارونه وارۀ د لاس سپري دي

څوک شي سکوندلی او څوک سکوندلکړي

دښته منانو د ينګان راپسه دي

دښمنانو ونډې ويشل کړي

يو پنجور هم خپل نوغي نه خوري

آدم لګيا دی آدم خوړل کړي

څوک په خمڅو[1] پسې ړانده شول

څوک په اوبزمکو[2] شونډو هل[3] کړي

۱- خمڅې = د نرو جوار و د و ډوډی - خوار خوارۀ، ۲- اوبزمک = غورۀ زېړه خوراکه - شاهي خوارۀ، ۳- شونډو هل = لکه څاروي چې په ګياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لوڼه کرنشته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړي

دوړه تو غوښو د دوزي خېژي
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلهوا رڼ

دا انقلاب دی، هم دا پکار دی

چې سپوراو پلی سره یو سیال کړي

هغه رېښتېنی کاروان سالار دی

وار ته دي شاله زړغی زړغی کړي

نن را او چت شه هم نن دي وار دی

میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري

د عقله پلی پخپله ښکار دی

هر سړی ځانته تر خزه تو برزي

یو څو مړه دی، نور ولس خوار دی

کلیه وایي په شرنګ یې نه دی

یو سر او بل سر عالم بې لار دی

د ننه په تن کې زړی زرغون کا

بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بیلتون کله کډون دی

کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي

د دوران کوڅې خوره اوشه بدل

درناوې او سپکاوی په جسوار دی

ستا په لاس ده که کښې او سې که نسل

تشه توره کوری لار د کښې نه ده

توریالیه! چې څونه شولې حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خورې

تیار خوړ کړی د همه ولسیا غسل

دیګر ګو کوګل پاک وي تل له ویرې

درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکیږ

اوس وهې بې یې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هر نظام کې

بنیادم له خپله ځایه راغورځیږي

د ککوړي د سرې تړکړي د پاره

آدم زوي بل آدم وته تيتيږي

يوښتنه من دی چي تړلنه کي تړلواک دی

نيستمنان خو به جغ شوي تل اوسيږي

د ناچارو کته باندې کښوي باندې

د چارمنو کښتوي به بې اکتي پخيږي

د بې وسو د خولو په ترمو څاڅکو

د وسدارو مانۍ رنګ، خمې ډکيږي

د رناوي چې په موړي[1] یا په دوترو وي

لوښکو به په کنجيکه خود ارزيږي

بې اسرې آسمان ته غرهيږي غرهيږي اړې

په ظالم چې به لاکله نسکوريږي

په زوخره به یې غرونه شي تول ویلي

په لړمون د ځمکې داسې اورختکيږي

بې تولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی

بې تولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی

تولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا

د تولنې مدعا واړه سرې دی

۱- موړي = پانګه،

په تولنه ریزکې لوی قهرمان شي
بې تولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولنې سره مل ، د ځان ښارن شه
چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره(۱) دارتیا(۲) ناخلي
هر بنجښې خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورنۍ کړي
د یوې کورنۍ خوتل یوالنغوی دی

دازغوله ویخه سترګې را توکیږي
د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خر خشو به څو یږي
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زرونو پټ غلونه را نیسي
د منځو پیټ پرکړ هم په تپچه وي

شرق ناتارې د وختونو نیمه خوا کړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیټنې ، ۲- ارتیا = ضرورت - نیکړتیا - کړمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خوځوونکي يې ارکجه وي

○

د شنډې تخم کرونکي عقوبت وي برخه شنډه
خېټ يې څه کړي چې نه موي ځوک يې ویږي له درست ونډه

○

چې د مال اوږوندانه دواړه زکات شي
سرلوڅي به دې هله په ولسات شي
چې نيستي د بيسمنانو نه غوځېږي
اوردې پوړي په داسې خير خيرات شي
ولسونه په ميړونو ژوندي اوسي
چې ميړونه په نيش لکي، خود ميرات شي
شريعت چې په اندول[1] د خپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتې لات منات شي
د ژوندون پانګې په خپلي سکې[2] کېږي
هغه ورک دی چې پيري يې په ميرات[3] شي
چې يې منډه نه له دين نه له ساديه
د ژوندون خواږه په داسې ولس قسات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اونېې ملامــا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځني زيات شي

○

هر غوړځنګ[1] ته دو رنګان ورشوځي
ځان دي پوهه په دې تکې هر سالار کړي
تا بيا کړانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار اتبار ګوښه ار کړي
د دو رنګو[2] وي نظر په خپلو ګټــو
کله غاړه کې تسپي کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د دوزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه غيزه شروند په نه شروندو ليکه[3] دی
يو غيزه شاه ځلمي يو غيز کار کړي

۱- غوړځنګ ، تحـريک - خوځند
۲- دو رنګ ، دو پرګ ، دوه ژبي - منافق
۳- ليکه ، حساب

○

هم خپل جس دی سره توب خلوري ايري کړي
د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښسټن ټول د قدرو وړ دي پيدا کړي
يو سړی د بل سري نه په څه کم دی

ترږيمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس يې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تليز و ته چې لاس شي رسولی
ولې سود يې په کلونو د شرم دی

با توران چې د کونترو ځای له راشي
ای ويژلو! نر هر چا ودی د غم دی

دې ټولنو او دودونو ليشتکی کړ
کم نی لوی له کائناته بنيادم دی

په لويديځ کې لېږ له عقله رنايي ده
په ختيځ کې د هر لوري نه تورتم دی

○

نمرېيتار[2] چې د فرعون وي نرامن نه دي
نرامن هغه، چې فرعون يې ورکول کړي

۱- ترږيمار: وهل ترل، ۲- نمرېيتار: د بل دودی ته ناست.

چې يې جسه وي جابر وته تېتېږي
چې جسم نه وي جابر را بغول کړي
چې د بل په سترګو وينې تول رانده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي
نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي
چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي
ننګيالي د شړوند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي
په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لوړ په لوړته تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې
ښاپيرک په تورو څخو سر ښاسي
سور پياشه ختيځ رانولي پلوشې
د بازونو با تورانو پدې قات کې
ټپوسانو ځنې غوره دی باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پټي راتینګوي به يې مشمشې[1]
لا ليدلي يې بو برسترګی کليم[4] نه دی
څکه کړځې فرعونان لا په نشې
دحق د وکه له خپل ځای رقولی نشي
دباطل دا شدتونه خرخشې[2]
اروپيچ چې له نقشي د کائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

جې دنمرسترګه وبريښي
غرونه واوري کاندی ويلي
حق بربال پرون هم نن دی
که يې نشته څوک په سيلي[3]
داو بو د مخ کيل نه دی
کليمه د کانې کيلي[4]
دنښتر د سيالي نه شوې
که په خبرشوې ډيري ډيلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده، دنهوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلی = ملاتړ
٤- کیلي = کرښې، ٥- ډیله = یو وا بنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدخوګ بد و نه نه وایي
خلق شوې داسې اېلي
چې رنځور باوېړي[1] وکړي
پوچې شي د دارو هیلي
له پولاد اصیلي زیږي
خرې نه زېږي اصیلي
چې ښنبستر له برمه دروي
نه ټینګیږي په یونیلي

لکه کس کړي په ځان غاړي
هسې قام په ځان ځاني[2] کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلي سپیني خپله پرې کړي
هر څوک قبر ځان له کني
هر څوک خپلي جنازي کړي
غلیان له کوره زیږي
پلمه باز څه له پلمي کړي
هرڅوک ځان ته تبې[3] سرې کړي
بیا یې ځان باندې سرې کړي

۱- باویړي = د ناروغي بیاتاندېدل، ۲- کاني = شندې - غاړې، ۳- تبې = د کټي تبخې

خپل عمل بري بښن دی

خپل عمل په غاړه پـــري کړي

څښتن ظلم تیــري نه کړي

هرڅوک خپله د یوي مري کړي

د فرعون د کور له درنده[1]

کلیان جګې نیزي کړي

په مسوره[2] و باتورنه رنګوي نوکي

د تنزیه و تودي وینې یې مسوروي

د ننګیال کرلي خښتي ، سمسوریږي

میږي واړه او سپنځري که سوسر[3] وي

د دوران تابیا د هغه چا دوس ده

په غښتنو ښروندون چې یې نظر وي

د تاریخ تول نرزوري پرکوته سپي

چې مدام د ننګیالو موټي لښکر وي

منکران به خو حق د لارې تښتي

د هر یو لاره به آخر پدې خیبر وي

١- درنده = غولی - جوس .

٢- مسور = دنوکو رنګ - نیل پالش ، ٣- سرسر = دوکیاکبدونکي اوږ .

○

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غوږ ځنګ

سوسروونه پرې سپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشرمشرفرق خوخود وی

ښبنتن لوړی دی او ریښي تنه یې

دیونه کچ یې په نوروبـــــره

هغه قچیره، ځواکمن مېړه یې

چې دی خویونه د هغه خپل کــړل

هله په ولـه یې، هله به شته یې

ځکه دې غوره پخپل سراخـــلـي

د هغه مټ یې، د هغه کره یې

د هغه مل یې، په نړیم بسیـــل یې

له سین زوغونه بربوکښی نه یې

په سپکو ګانو چې ځان دې تولې

دا له خپل ځایه لاخبرنه یې

۱- غوره- تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

پہ درست عمر کې بوڼہ[1] دی نہ دہ کړې
دادی بازدی وهنده او دامیشکار یې
یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
د کانی غوڅکی یې ټول عمر په لاړ یې
نه دی برید، نه دې ولجه، نه دی مینود څه
هسې لوټ[2] یې او دُحمکې په مخ بار یې
څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کُټ بنګار یې
حج، مو ځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم ژناري یې، بُت ګزار یې
لږ ه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې داولې له همه قامونو خوار یې
چې همدغه مذهبونه دې امساوي
لکه ونده له کړنګونو به غوزار یې

دغلیمانو په مسودونــــــن
چې ژناروننه ؤ، هغه تسپې دي

۱- بُوڼه = لومړی شکارکول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځاندوه.

کتاب کښلی، باطله کړی
دکتاب مینځ نن هغه کیسی دي

انځور هم هغه خدا ئی انځور دی
ولې پرې شوي پوچ کښېدې دي

چې خلیلانو راپرنکـــو لې
دامنیانو هغه کعبې دي

داچې یې نږونې دکلیمو خیژي
چې ویخ یې کورې بې کلیمې دي

دمذهب شروتې لیندې په لاس دي
ځکه یې ویشتي تل مُونډې دي

چې حق ننګي وه ځلمي وغشـــي
چې بې ننګي شوه ځلمي ډرېې دي

دباتورو دورتـــړل ده ېـــر
لـړه ناسته یې په ځـــاله

دشړوند بړد(۱) کې، راځـي پېتي(۲)
دنصیب لیک ته اتـــاله

چې نیستي په هستي مـــارل(۳) یا
څه به خلاص شي له زوالــه

۱- بړد = سیالی، ۲- پېتي = ورسوستی، ۳- مارل = حسابول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يې ګډه کليمه ده
ولې نه دې ټول راټاله؟
بازدارې دې خپله ستايي
په ديوال له تش پېخاله!!
په نرۍ باران پسخه شي
اوم غرڼ لوښي ګلاله!
د بل کټي ته په طمع !
هيڅوک نه کټي يې تاله

خواره برسيره کا، تراخه به ورک شي
چاپېرښونه که هرڅو ترخه ده
تيرې به وي ترهغې څلی څلی
چې دې ډيوټ باندې ډيوه څومره ده
حجره، جماعت کې يې ړېښتيا وويل
له يومخيزنه ولسيا خپه ده
د ړابياکې بورجل ته ځان ړسوه
که لار د سر و غنو چاپه چاپه ده
د صبا لاره څوک ړب کولی نه شي
منمه داوخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېړنۍ وويل
دا د برننګ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» ږغون کړي
بد عمل د «زه یم» ژړنګ شي

چې په «زه یم» شهسري[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي

شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخې شي دوړنګ شي

بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت دخاوړو رنګ شي

چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي

مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي

په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسري = سترسري - لوی سړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېږده پرې ستا عمل دی
که دې «زړه یم» سرانځور دی
شو سړ هسکه دلې هورې
چې په «زړه یم» کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د خېټې غم خوړکو!
خېټه هم، خوشروند څه نور دی
دې آدم، آدم په زړه یم
بې له زړه یم د آخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سړی ذات پورې پېغور دی

د مېړونو تېرو تورو چوړنګ یو رل
د اَتې په امبالې چې غورځېدل
د هغو ښارو بڼه الوزي
سړ چپه چې جوړه باز ته نېغېدل

۱- ځوانکه: د زړې یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کېږي.

دهغو په طبیلو خوږو نه رغبستي
چي له حق څخني ناحق ته اوړيدل

چي خوږ لی سوګندونه یې دوفا وو
دار یې ینبی په اوږو وګرځیدل

د ړندو کلی کې کرانې خرمهرې وي
او لالونه په سوپیاکو خرڅیدل

دکلیم په برخه دا رنګې مرغږواکۍ وُ
چي له واکه بې واکې ته پسخیدل

○

د میړونو پولادي متې سنګر وي
تور بریښنونه یې شملې دقام دسروي

په پوړونو دجمات خوبونه نه کړي
یرغلونه دباطل چي یې په سر وي

د میړونو نغرې کوندرې شریکې وي
شیخ ملی دوتر یې وار یو دوتر وي

مخورد زمانې هغه تومن دی
چي پر انستي یې په درستي نړی وروي

د نهرم چینه به یې همچرې تاند نه کړي
چي پخپله روستې څبلی د نښتر وي

په نږدې وکې به دوه انګوستوري والړ شي
ننګيالي د نمرخاته ختلي نمر وي

که د ينګان لري هرڅو ستري وزري
لوبې ماري د باتورو په ځيګر وي

چې کاسير وي په پړوني کې بربنډ وي
حيا خپله حيا ناکو له څادر وي

پردې بد شي د کتوي خپلې نکولي [1]
بدي کړوني خپلو بدو له اشر وي

د ميړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
ياد هيږ ټول ماړه يا ټول نهر وي

چې يوه به مفکوره وي
او له دې نه په ادب وي
په سره کې کنجې [2] لاس وي
په توده کې يک [3] جلب وي

نه نوره د کائنات ده — نه د شوند دستوراو لاره
چې يو څو دې په وله [4] وي — او د نورو برخه خواره

۱- نکولي = پخکړي - لمده بل، ۲- کنجې لاس = خپلو کې کلک لاسونه ورکړي.
۳- يک جلب = چې آسونه يې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله = ماړه - هوسا.

د مېړونو لار(۱) لومړی توری وهلی دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړ شي
د مېړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مټې بهې راکاږي او نر شي
د قام مشر هم د قام په جامه بو(۲) یه
چې ولس یې د شړه وي، شریور شي
زمانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ورته پښې ښنجې کړي تورغر شي
چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلق خوشې کړ شي
د سینا په دونهه پنډ تول سر ببری
دیوې دونهې ترمخه یو ټبر شي
برغو(۳) پوک وهه، دنګ ورکا نغارې له
دا خواره واره بنجخی(٤) که لښکر شي

١- لار = قانون ، ٢- بویه = پکار دی، ٣- برغو = ښکر- تورم ،
٤- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوني بوټي سرغوټه وائی .

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سر څیرې کې یې وتلي ننګیالي وي

په خپل کور کلي کې د پرخلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي

کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منډ دابدالي دی
په داځه که دچا توره ابدالي وي

په سومنات دغزا بین په خوله بانګ وایي
چې په خته کې یې ګډه بلالي رض وي

بازداري پورې پېغور شولي بازداره
باتورزي دي قوشخانه کې تپوسان شول

په هټولنه کې رنا پوښتي زانغله
که وکړي ټول د سیلمي نه حاجیان شول

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې يو څوکه کليمان شول
چې ډيوې يې ستا پلرينې واخستلې
د ميړې له ځايه پوره شو آتيان شول
د همت سپاره دي وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول
زمريالی له خپلې ماري په شانه شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اوردزړه ونوله
ستا يوه کوکه ورکېدلی نه شي
ته ړه شلونه داز غوکه وي تل
د ستړکو لاره څوک نیولی نه شي
د ګيدړانو په اور ړوکې چړې
د زمري غورېب خطا کېدلی نه شي
چې شي لاس برې د فطرت په لاړو
په هغو چړک را پرېوتلی نه شي
د نن په ګټه چې يې سود کړېدی
د صبايي ميدان ګټلی نه شي

چې له دې ځمکې پورته شوی نه دی

خبر د بل نړوي سر اوړلی نه شي

په شاه مېرړې انګازه شوېده

که يې بنجخی نس ليدلی نه شي

چې د لېچو نور پيدا کړي توره دار شي

چې څنګېنې يې ورتړي نو هغه لار شي

چې وسلو متو سره کليمه نه وي

که د غرو پشان تومن وي تار پتار شي

له دستور د کاڼا ته ځنګ ونښتي

د کندو انبار شته من قامونه خوار شي

بې وسي په دنيا لويه کوتاهي ده

چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي

آدمزاد لوېي مېراڼې شي کولی

چې د خېټې د ګمونو نه وزګار شي

خوارې بويه خو په حقې لارې بويه

خړڅک کله په خولو وينو چنار شي

ته پخپل بخرکې ولې ناويسا يې

هم بخرکې چې خوندې کړي سورانګار شي

شنه راستي د سروي هيڅوک خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانو نو تر پسرلي شي

○

د باطل د وړو تنکي خوړ کلیمه ده
له نیمګړو مفکورو هېڅ نه وېرېږي
د پرڅا مونه به د ځمکي له مخ ورک وو
خود ځکه سره تيغ نه وېرېږي کېږي
نړېږي[1] ټول سمسور به دل څموخت ترمنځ کړي
تلوار کرندو ! دیک پسوار باندي تودېږي
پلوبانو د روسوا ولیننن ! واورئ
دا نړۍ ستاسو په ورانډي به نوربېږي
بنستونه د ځروندون په يو حال وي
ادا ښي مکړ له وخت سره نوربېږي
ټول بدلون یا نه بدلون ځروندانه ندی
خوار هغه دی چي يو لور ته ځنګزښېږي

○

په شونکار دا باسین چي شوی پورته
ولې چپ يې د مانکې سندره نه کړه

1- زېږي = نړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ړاکونه د خزان زړکونه تېر شول
خو د سړوي شنه جامه یې زړنه کړه
چې ړښتیا ویل د کومو خولو توره وه
برپه دار یې له ړښتیا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه دلې هوري
ولې د رسته یو سالار کلیمه نه کړه
مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده یې سړه نه کړه
تېرو تورو، تهمتونو او خوږې هم
هیڅ کچه د پتیالو عقیده نه کړه

○

چې د سرو وینو پیاشې پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلېږي
د سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په یوه هڅه نه ارزېږي
ککرۍ د کلیمانو وي تل هسکې
شکرو وي ککرۍ ورنه ټیټېږي
حقملان له زمانې وي پېړۍ څکې
خلق نور د زمانې په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګړه دی
غل د رغل به له جنګ غالي پښاکیږي
نه دي خپله غاړه خلاصه په مړدی کا
دي نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

د میره له مټو پاڅه　　　د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو وستو کړکو　　　بود هیره پورې اور کا
دا خدایان د تینګي نه دي　　　ولې نه ستړګي د بوّر[1] کا
د قامونو ندی ځمکه　　　د آدم تالیزه کور کا
دا د غوښنو تش لوټونه　　　په خلقا د جسو نور کا
د ښښتن په ګنبد وکې
خپلې چارې دې اخوّر کا

په تیرو توروبرغند ځي
نڅیالي ځي په خپل مند ځي
د میره د خولـــــــووزم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

---

۱. بور = نږمری.

له ښښتنه چې هم غږ وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپوخاوند ته خیردی
که ځي دارلره، لوَنه ځي

وسپینږې خَتې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

○

چې له اوره لاشه موي
څه یې ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکی کورکړي
شي همغاړې له شهکوره

په چرښو[2] به ترځو سودکړي
کائنات ځني پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

---

۱ ـ خَت = کمیس ـ پمنۍ، ۲ ـ چرسوء تنګ ځای

سرېخېره تل پائېږي

خیر دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کې

له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سیلاب غروینه لرېږي

څه ارزښت دلې دخس دی

یو په لس، هم یو په سل دی

پیاوړی چې په جس دی

د هوسو د غرالې [1] نه

دزمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سرّدو [2] له

یو بخری داور بس دی

ګرندو پرې ږیره ګل کړه

د میته و کاروان پس دی

۱- غراله = د هوسو سېل

۲- سرده = یو وابنه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لګه کرګس
په درست قام يې لګولي
له پېروړاسې کرګس
دوی ړښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږي دب کاندي ولس ته
بيا کوي مانځه او د س
د بې وس وندې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وَس
د «لا تركضوا» وخت لنډ دی
لا کوئ هوا هوس

چې ښتکوې ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پر مخې پرېوځي
را اوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتر ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
د باطل بورجل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځان وي
کلیمه کې تول یو ځان شي

پدې ښځو پرکسو کې
هم هغه ځلمی لګور دی
چې د تول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

پور په جسوشه بیا کوره
چې یو تن ښکه لښکر شي
د میړه له چارو بریښي
په تندی اخستی غر شي
هم دغو برخیز تیا ده
چې خرد ک پاڅي لښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پیرې تل سحر شي

چې ژوندی وي د ښکار ځله
تودې وینې خود شهپر شي
زمرین ګواښنه شاه ځلموته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کږې دومې دي
ځکه یې غشي بې پلې دي
چې له باز چیتو ته ناست دي
پېغلونه یې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاریانو په ښچې دي
د بل مخه یې بهتوله مخه
پرکښي نه دي ړمې دي
د نمرود وسیلې وایې
له آنریې عقیدی دي
چې نوم ړی په سرو دي
د سرو تشي پېښې دي
د باتور نخښې یې نشته
لا ملخی تولې جوڅې دي

د یو شرق زغملو نه دي
دا پڅې دومره اومې دي
پکې زه یم بوده نه شمه
وجود تښتي تنستې دي

د آدم ځانګړی ، زه یم   لکه حق صمد احد دی
تن زاږه دی ولې زه یم   لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ دی

د هر زړه په درون کې   د خپل ستر وجود انځوروي
تیغ ، تنه ځانګې ګلونه یې   هم ګلمونه په خپل لور وي

دیکرنګه برید میږونه   نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لړنه دي   که ساړه نه شي مستونه
لمن څه چې، ځادر خور کا   د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پړاو یې   ژوند دې شخړې پړاوونه
خونې خونې ستور تلیږي   تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوټه کښېنې   شي کوټه به مزلونه
قدم تېز کړه ، چې غږېږي   ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورګزونه بېلکونه

چې په يو هسته پيوست شي
ذرې غونډې شي تورغر شي
وړانګه ګډه شي په وړانګې
ړا دبره نوې نمر شي
چې حجرې غسبتلې پاخي
نود هڅ ځاندروسحر شي
ننګ له ننګه چې کوشير شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپينګيرسره صف تړشي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګوابښ شي
نوچوغې نوى په سر شي
شهسواران چې يک ځلب شي
د برېدونو(١) لوى اختر شي
توريه توربان دې شي پورې
ستر کې ستر کې يونظر شي
لارې لارې هرآسمان شي
چې همت همت وزر شي

(١) برېدونه = ولجې، مال، غنيمت.

د ژوند پېټي شي مخ لسوځي
چي شو کېر تبره نشتر شي
چي کټل بخښل تو ره شي
بیا آدم جنت ته ور شي
چي دعقل سپاره وینښ شي
پوچ خدایان هله ډېر شي

○

د وجود توره زیږون دی اود «زه یم» نوښتون دی
نوښتون کړه دژوند تره نوښت «زه یم» له پاخون دی

○

یو غورځی دی اباسین دی غروند غرونه دی یو ږنیز دی
یوه هڅه دی سپوږمۍ ده یو ږغل دی ستورتلیز دی
له تش شور لاس اوچت شوی اوس دهر غوره غوریز دی
ستا د توري له تکوره کائنات تول سندریز دی
غره راغه دی له همته ګل لمني ګل مخیز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سوړ کهیز دی

که د ښوند نقشونه د پردي

ته د واړه ښوندانځوري

نور ښوندون دي همه پلي

همدي ته يي چي شهسوري

واړه توکي يو يو رنګ دي

ته له رنګه سپرلي طوري

د هوسي په سترګه د نښه

هم باتور کسي د بوري

د ذري په ځانده نمري

په قطره سمندر سپوري

ته په ځمکه کي آسمان يي

په سره او بو کي اوري

د لښي سره پياځه[1] يي

لا شه تور، هم تکوري

چي راغونده شي موټي خاوري

کائنات شي چي ورخوري

د مجرو په ارونګه کي

له ظاهر ليده څه نوري

١- پياځه: د شاتو ډک ګبين

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور يي

مفکورې به د وېرې پوچ شي
د دې يو کليې وړاندې

چې يې پېژن سندرې وايي
په صبا يې وايي ساندې

په تورو لنګو کې زرغونه — دا د يوې او هشالونه
د سر هنګو شاه ځلمو دي — د خولو وينو رنګونه
د شاه مټو الامې يي — اسمانګه سنګرونه
کښيدي يې د ګراودي — وير سپيرلي شاليزارونه
د ناغوسترکو شوګير يي — شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګريز يي — خوږې وګړې شولانونه
د عقلي هسپود رشه يي — هڅوبونه، تهذيبونه

د ځلې د نرګس غزن دي — پسرلي يې تا نګه راتلی شي
په ارګه چاپېرياله هم — انقلاب زرغونيدی شي
عکسمته پرګنو نه — ملت د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښمنستن دی — له ښښتن مخکې کېدی شي
د تیروازغوله تخرګه — نوی ځړوند راستر کېدی شي
د فرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

○

آدمزاد لا لېشتینګ دی — لا د پرلري له خپل ډکځ دي
که په ټومنه باټوران دي — لا په چاروکې لوکځ دي
فلسفیان یې هلکځ فکره — لا، له زړه یې بې درکځ دي
په دې ویړ لوی کائنات کې — په یو څمکه، نمرتاوکځ دي
که خپلواکه د پرځان بولي — چې یې ګوري لا بل وکځ دي
د شپانه څاري لا نه زده — شړمخان د خپل کندکځ دي
لا یې عقل د پرکچه دی — لا په ډېر جهلونو کلکځ دي
د سربنوره نغوتکو — په لاسونو کې لینزکځ دي
زبینا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولکځ دي

○

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې حکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري لا لند پاري مذهبیان شته
خلیلان شړوني کنکري د آذر لا لښکریان شته
هرڅو ښت ته کفر وایي لا مخ مخته زناریان شته
قلمونه په اور سوځي لا د علم غلیان شته
آدمتاله لا یو خوب دی لا د قام، خاوري بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به راځي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کیږي
د خښتن او د خپل ځان زه یم
په اړ یکو چې رسیږي
وخت به راځي د احیوان چې
د سري په پښو پاڅیږي
وخت به راځي پوچ خدایان چې
د بریږي، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خندا توکي جوړیږي
وخت به راځي کائنات چې
ستر آدم ته بیا تیتیږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ډېرو پېرو څند دی
د دې دوو پښو څاروي ته
لا په څټ کې لوی کولند دی

ته په بتول کائنات برې   خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یمه   که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو څاڅکي کې توپان یې   په ذرې د ننه غرېږې
بر سېرنه که لاکن بنکارې   چې په جس شي نو سره زرېږې
ستا توبرې توره دي "زه یمه"   هم په "زه یمه" ولجه کرېږې
که ورستي راغلی کاروان کې   خو د واړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی   د بهر هستۍ په چرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه   لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سرې دی

الكتاب په ادم زونـــي
لا زښودن آخرني دي
که هر څوموره لغوني دي
خوهرنن كې صباني دي

حق لا اوس هم ناويلی
که ويلی دننـدلی دی
فرعوني دی په خمار کې
نا زيږېدی کليمی دی
چرګ پرپوتی سيلاب زوځي
نوح پکلوی بې بېړی دی
دکعبی سپايان جوت نه دي
آتيوان بيا په غدی دی
يو مذهب دکمتي نه دي
داليندی واړه بې ژی دي
خلق خبنتي د بتکور دي
حکه ښخي آذری دي
ناپوهی د هر وګړي
په وګړي په غدی دی

منګوړې پوچې نیمګړې
ښکلي کونه، تیز نندی دی

چې خوندي دي کړه وړه شه
چې دي وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جسس يې بایلل
چې د چټو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوړي
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیل ع پرې ته وټی
د بتانو وهـــندي شه
چا تونګ د اسمان وخــوړ
څوک ګڼلا په ګرېندي شه

شوندانه تول یو ځانـــېز دی
که هر څو مره ګـــڼ رنګین دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په یو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو بڼه په زیرچار وځي
دارباب که زرتاریز دی

لاړې لاړې یو شه لاره
ټل ټلې، یو شه ټلیز دی

ستور ټلیز ستور ټلیز کور کور
کائنات یو شه کوریز دی

پدې دومره هِک ځاندره کې
ځمکه ناشې غوندې څیز دی

خو ځمکۍ زی په شونی تیاوُ
د همه شوند د توزیز دی

په تنژومټ کیراو کړه
شیش بیا واخله ویړ جهان ته

چې ذره په ولکه واخلې
مټې راښکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې ورباسه آسمان ته

له بیلي دریاب ته واوره

له تنګي نه پلن دامان ته

غوږ کښنه په لینده کړه

بیا ورکښیوزه ښخ کمان ته

له سپیرغودي ډیر شوند وکړه

لاس کړه اوبه د نمر ږوبنان ته

پوهه بوځه حُسېرکتیا له

حُسېرکي راښکه ایمان ته

په نري ورخو ږیدوکي

کرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC Established 19..

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library